

Pealinna Teataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul.

TOimetuse ja Talituse: Tallinnas, Harju tän. nr. 45.
Avatud kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Telefon 427-50.
Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts. Trükkikoja
telefon 460-29.

TELLIMISE HIND:

Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmelle:
1 aastaks 3 kr., ½ aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr.,
1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijatele:

1 aastaks 4.50 kr., ½ aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr.,
1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega.
Kulutused: kuulutusküljel 5 s., teksti ees 10 s., tekstis
12 s. ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm veeru lauses.

Nr. 25 (593)

Neljapäeval, 6. aprillil 1939.

7. aastakäik

Järgmine

«Pealinna Teataja»

ilmub pühade tõttu 15. aprillil.

Röömsaid kevadpühi liikmeskonnale ja
lehelugejaile

soovivad

Tall. Majaom. Selts
ja
„Pealinna Teataja“.

TEADAANNE:

ILMUS MÜÜGILE

A JA D VITAMIINE

SISALDAV

TAIMEVÕI „UNO“

TAIMEVÕITEHAS „OLIVIA“ TALLINN, VOLTA 3, TELEFON 431-97.

Valige pühade-
lauale head

KOHVI!

Viljakohvidest à 400 g.

Uba-viljakohvidest à 400 g.

№ 1. hind 25 senti

№ 2. „ 30 „

№ 3. „ 35 „

№ 1. hind 45 senti

№ 2. „ 50 „

№ 3. „ 60 „

№ 4. „ 75 „

№ 5. „ 90 „

Eesti Kaupmeeste Majanduskeskus A.-S. Tallinn.

Tapeeti

& seinapappi

ostate kõige soodsamalt

Konst. Brandes'i

tapeedikauplusest

26 Tallinnas, Tartu mnt. 26

Kõnetr. 304-54. Asut. 1910. a.

Äri avatud kella 9—5

Müük suurel ja väikesel arvul

Restoran

„Nõmme“

Nõmme,
S. Pärnu mnt. 129.
Telefon 520-68.

Külastage

„TARU“

meeladu

Aia tn. 5-a

Meenädala puhul
erakordne hinnaalandus!Tallinna Majaomanikkude
Seltsi aastakoosolek

Tallinna Majaomanikkude Seltsi korraline aastakoosolek peetakse 24. aprillil kell 1/7 öht. Börsi saalis, Pikk tn. 17.

Koosoleku päevakorras on Seltsi 1938. a. aruande vastuvõtmine, eelarve kinnitamine, 1939/40. a. liikmemaksu määramine, valimised põhikirja järgi ja läbiarvamine.

Kui kella 1/7 ei kogune kvorumiks vajalik arv liikmeid, peetakse koosolek pool tundi hiljem, mis on Seltsi põhikirja § 29. põhjal otsusevõimeline kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

Enne frundi tüfendamist tuleb ehitada sõidutee ja tänava alla kuuluvad maaribad anda linnaile

Frundiomanik E. Steinheili pärijate volinik esitas linnavalitsusele soovimavalduse tüfendada Kaupmehe ja Rentmanni tänavate vahel paiknev kinnisvara nr. 1071 kolmeks eraldi ehitusfrundiks.

Linna ehitusosakond, frundiomaniku poolt esitatud plaani revideerides, leidis,

et kõik kolm frunti oma pindalalt ja tänaväärjete piiride poolest vastavad lehtiva ehitusmääruse nõuetele, järele on frundid foosfölas wabariigi walitfufe poolt kinnitatud Kaupmehe tänawa ruumilise mõju kujundamise projektiga. Põhimõtteliselt ei asu ehitusosakond fruntide tüfeldamise suhtes eitawale seisukohale. Enne frundiomaniku soovimavaldumist tuleks ehitusosakonna arwates lammutada frundil paiknewad puuhooned ja tüfeldatavast frundist tänawate alla minewad maaribad anda linna walidusse. Edasi tuleks enne ehitada walmis tüfeldatava frundi kohale projetteeritawa tänawa sõidutee poolest laiuses mõni tellida jelle ehitus linnalt 400 krooni eest.

Linnavalitsus ühines ehitusosakonna ettepanekuga.

Tallinna sõiduteede korrashoiu
erimaksu määruS hakkab keh-
tima

Tallinna linnavalitfogu poolst 22. meebuarih 1939. a. wastu wõetud ja fife ministeeriumi poolst 21. märtil f. a. kinnitatud Tallinna sõiduteede korrashoiu erimaksu määruS on awaldatud „Kiigi Teatejas“ ja hakkab kehlima felli feli kuu ja nende tänawate kohta, nagu felle awaldafime fird warem oma lehes.

Radrioru pargi teed
korrasfamifele

Selmiste aastate eeskujul wõtab Soobushoiu- ja turismi-instituit ka tänawu Radrioru pargi teede korrasfamife oma hoolde.

Linnavalitfufe poolst lubati instituu- dile Kurna mõisa liiwaanguft 300 m² tafuta fkuufja.

Uus kinnisvaramaks

Linna rahandusosakond üürhindu „normeerimas“

Vastavalt linnamajanduse otusele läinud aasta 23. novembrist toimus Tallinnas kinnisvaramade ümberhindamine, mis on aluseks kinnisvaramaksu mõtmisel kuni järgmise ümberhindamiseni.

Selle uue ümberhindamise alusel arvatud kinnisvaramaksu kohta ongi juba enamusele majaomanikest linna rahandusosakonda poolt teatelehed kätte saadetud, kuna ülejäänule neid jõuavad kätte lähemal päeval. Määratud maksusumma vastu vaidlemiseks on ette nähtud 2 nädala tähtaeg, arvates maksulehe saamisest, mille jooksul vastulause tuleb esitada linnamajandusele rahandusosakonda kaudu.

Kättesaadatud maksuteadetest nähtub, et kinnisvaramaks enamatel juhtudel on suuresti tõusnud, ja seda tihti kaugelt rohkemal määral, kui on juurenud kinnisvaramade tulustus, võrreldes viimase kinnisvaramade hindamisega 1933. a. Et maksualuste olukorda kõigekülgselt selgitada, võtame allpool lähema vaatluse alla maksu tõrjumise võimalikud põhjused.

Tuleb kõigepealt tähele panna, et maksu alused vastava juhatuskirja näol on jäänud täpselt samadeks, mis nad olid eelmisel kinnisvaramade hindamisel kinnisvaramaksu mõtmiseks. Seetõttu mõivad tulustuse alusel maksustatavate kinnisvaramade maksud tõrjuda vaid sedavõrd, kui on tõusnud nende kinnisvaramade tulustus.

Kuid tulustuse tõrjumal võidakse kinnisvarama kehtiva linnaseaduse põhjal maksustada ka väärtuse alusel, juhul, kui kinnisvara on osaliselt hoonestatamata. Arvestades, millel hooned peal, loetakse hoonestatatud maale hoonete tarvidustele vastav maa-ala, mille suuruse määrab linnamajanduse vastavas juhatuskirjas.

Neil juhtudel, kus kinnisvara kuulub maksustamisele koos mõlemal — tulustuse ja väärtuse — alusel, kujuneb kinnisvaramaks, olenevalt maksualuse maa väärtusest, küllaltki kõrgeks. Peamiselt maksu tõusnud kõnesoleva kinnisvaramaksu määramisel ongi toimunud viimast liiki kinnisvaramade juures. Neis on eeskätt väikesed majad, mis asuvad suurtel, osaliselt hoonestatatud kruntidel ja kus seetõttu maksualuse maa väärtus kujuneb võrdlemisi suureks. Kuna viimase kinnisvaramade hindamise puhul on ümber hin-

natud ka maa väärtus ja maksu väärtuse kuni 2% sellest väärtusest, siis selle kinnisvaramade juures on maks sageli tõusnud kuni 200% ja veel enamgi, olgugi et maja tulustus on jäänud endiselt mõni ainsult veidi tõusnud. Ja senitaua kui maa väärtus ei ole hinnatud kõrgemalt sama liiki varamade müügihindadest, ei ole seaduslikult alust määratud maksu vastu vaidlemiseks. Sellest olukorrast on võimalik pääseda vaid sel teel, kui hoonestatamata krundile vastavalt täis ehitatakse, või, juhul kui praegusel omanikul selleks puuduvad rahalised võimalused, ta oma kinnisvara müügi teel võõrandab ehitusvõimalikele isikutele. Praeguses olukorras tõrjendatud kinnisvaramaksu tasumine käib paljudele omanikele ülejõu, kuna ainult see üks maks sageli moodustab 1/4 kuni 1/3 kinnisvara aastajest brutotulust.

Olenevalt linna kinnisvaramaksu tõrjumisest, juurenud ka koos põhimärguga võetav riigi kinnisvaramaks, kinnisteemaks ja Rajaom. koja maks.

Kõnesoleva maksustamise juures tuleb aga erilist tähelepanu juhtida ühele asjaolule, mille tagajärjel paljude kinnisvaramaanike maks, tulustuse alusel maksustades, on põhjendamatult suurenenud. Nimelt on linna rahandusosakond endale võtnud õiguse üürhindu normeerida ja seda õige hulgaliiselt. Näiteks, kui majaomanik ühejuuruste korterite eest on võtnud ühelt 33, teiselt 35 kr. kuus üüri ja seda on kindamisteates deklaratsioonid, siis on rahandusosakond paljudel juhtudel kõiki korterid hinnanud 35 kr. kuus üüri. Selle toimingu juures toetub linna rahandusosakond linnaseaduse § 203-le, mille kohaselt valdajate endi tarvitamisel olevate või ajutiselt välja üürimata, samuti teistele isikutele või asutustele tasuta või soodustatult tingimustel kasutada antud kinnisvaramade kogutulustus määratakse kindlaks üüride järgi, mis saadakse samaliigiliste või võrdsetes tingimustes olevate kinnisvaramade välajüürimisel samas linnas. Sellest paragrahvist on linna rahandusosakond teinud järelduse, et nad on õigustatud korteriüüri kõrgemalt hindama, kui omanik seda tegelikult on saanud, arvates ka paari-kolmekoonilise üürivahed soodustatud üüris.

Nende ridade kirjutaja tahaks puudumad andmed, sellest tähele panna, et ametnikud on saanud oma koolituse seadusnormide tõlgitsemisel, kuid järeldused sellest tõlgitsemisest on kaunis hämmastavad.

Õi tahetakse tõesti ütelda, et majaomanik oma korteri välajüürimisel ei tohi arvutada ühe korteri paremusi (näit. päikesepoolne, maistremonteeritud jne.), kui ta ühe üürniku paremusi (vaikne elanik, korralik üürimaksja) teise üürniku juhtes? Tavaliselt see ongi põhjus, miks ühes ja samas majas olevad samasugused korterid on välja üüritud erinevate hindadega.

Seadusnormide tõlgitsemisel on üheks peamiseks nõudeks, et see tõlgitsemisel omandaks teatud mõistliku sisu. Kõnesoleval juhul on aga sellest nõudest kaugelt mööda mindud ja seadust tõlgitsemisel lubamatult laiendatud. Säärased laiendused tõlgitsemise loomulikest järeldustest on see, et majaomanike sunnitud ühe üüri kõrgemal maksu maksma, mille alusel võetakse maksu. On vist endamõistetav, et sellelegi ei tee löbu maksu maksu tulustest, mida ta saanud pole, kuid mille saamist temale maksustamisel ette kirjutatakse. Hindamisel ei ole ka juhuseid, kus majaomaniku (valdaja) enda käes kasutada olev korter on hinnatud kõrgemaks välajüüritud samaväärsest korterist. See on juba tehing, mis end mingilguiselt „tõlgitsemisega“ ei lähe õigustada, vaid näitab teatud linnaametnike täiesti omarahvalist teotsemist.

Lõpuks olgu veel eelnimetatud seaduse „tõlgitsemise“ tähelepanu juhtida sellele, et seaduse õige mõtte leidmises ei võetaks tähtsuse alla mitte ainult seaduse üldist paragrahvi, vaid tarviduse korral ka seaduse mõtteid, aru saanud linna rahandusosakond, sundides oma hindamistega majaomanike üürisõrjendamisele, selleks teen paar viit tehtimale linnaseadusele. Linnaseaduse § 11. ptk. 15. põhjal kuulub linnaomavalitsusele võimkond elukalliduse vastu võitlemine ja ptk. 17. alusel korteriolude eest hoolitsemine.

Kuidas eeltoodud seaduse „tõlgitsemisega“ nende ülesannete teostamisele kaasa aidatakse, jääb seletamatult mõistatuseks mitte üksi allakirjutajale, vaid viististi ka paljudele teistele linnaelanikele.

A. Aas.

Linna kinnisvaramaksu asjus

palutakse majaomanikke, kelle kinnisvara tulustust on põhjendamatult suurendatud ja seetõttu kinnisvara arvatud kõrgema maksu alla, teatada Rajaom. koja büroosse, Harju t. 45, 3. korr., kl. 9–3-ni.

Anton Sunapuu mälestuseks

Bühapäeval, 2. aprillil möödus 20 aastat sellest, mil Kalevi maleva pealik sai vabadusvõitluse kangelasurma.

Rahunud pealik Tõnson jutustas nende ridade kirjutajale sellest sündmusest järgmist:

„Saafin pealik Sunapuu Hertofast, misjuures külas seifime, luurele Lebedõ peale. See oli suurem luurefalk, umbes paarkümmend meest kahe tergetulipildijaga.

Bumi valendas. Pealik Sunapuu rajas oma salga eesotsas üle lageda Lebedõ peale.

Waatafin minejaid tagant. Ja... Sunapuu oli liialt uhke. Wahest seetõttu ta langeski. Ratjutas hobuse seljas waenlaste keskele.

Salk tungis külla, wenelased põgenesid. Kuid Sunapuu oli ravinud kuue mehega mäe otja, et minna edasi. See kujuneski talle saatuslikuks. Suutmata sõnagi lausuda, ta langes furnuna paemurruauku, mille kaldal seifis.

Kuusi polewat olnud kedagi näha. Käinud waid üffitud paugud, mis tabasid ta teifi kaelwale. Wiimati olid nad awastanud ühes paemurruaugus tats punast madrust, kes olid omadest maha jäänud. Meie mehed olid punaste madruste peale niivõrd wihased, et need otjekohe üles poodi.

Olgu toodud siin need read, jutustatud Kalevi malewa pealiku enda poolt.

Kunstimuuseumi hoone ehitustööd alustatakse weel tänawu

Teatavasti kunstimuuseumi hoone ehitamine pidi algama käesoleval kewadel. Kuid ehitustööd ei võtnud selle ehitamist ettenähtud summa eest enda peale. Siis anti olemasolew projekt arhitektidele Kuusik ja Jacoby ümber planeerida — lihtsamaks ja odavamaks.

Ühtlasi avaldati soowi, et majakorrad oleksid madalamad, nii et 4 näitusekorra asemel saaks 5 näitusekorra.

Kui projekt on parandatud, antakse hoone ehitustööd peale lihamõtteid ehitustöödajale välja ja ehitamine võib alata täie hooga.

Üliõpilane

A. Gehhew.

Min oli alul kena, waike. Nähmid kirjafid ja keegi huilgas haledalt, nagu olets puhutud tühja pudelisse. Kooritaja wiilistas. Kui aga metjas pimenes, hakkas idast puhuma winge tuul. Loikudele tõmbus jääfirmetis ja mets oli tume ning lüüne.

Tundus talwe.

Iwan Welikopolsti, waimuliku atadeemia üliõpilane, läks mööda jalgrada üle laia niidu kodu poole. Ta sõrmed olid külmast kanged ja nagu õhetas tuulest. Ümbrus oli tühi ning nuffer. Minult leskede aedade juures wiilfus tuli; kangel ümberringi ja seal, kus wersta neli eemal asus küla, uppus kõik külm õhtusse pimedusse. Üliõpilasele meenus, et tema kodunt lahkudes ema jäi ehitusse nõusid puhastama ja isa lehis ahjul ning kõhis. Suure reede tõtti ei teedetud kodus midagi ja teda piinas nälg. Külm pärast palitühjõlmku toomale kistudes mõtles üliõpilane, et samasugune tuul puhus Kuuriku, Joani Hirmja kui ka Peeter Suure ajal ja et nende ajal walitses just samasugune waejus; igasugused õigatused, harimatus, iqahtus, pimedus, ite — kõik need olid warem ja püüwad tulewikusti, ei tähenda midagi, ei möödu tühat aastat — elu ei muutu paremaks. Ja ta ei tahtnud minna koju.

Leskede aedadeks nimetati neid seepärast, et neid haris kaks leske, ema ja tütar. Maha tehtud tuli prafus ja walgustas aeda kaugele ümberringi. Lest Wafilifa, pikk, ümmar wanaeit, mehe poolfufas seljas, seifis ja waltis mõtteis tulle. Tema tütar, waike, tebratähelise ning

loftata näoga naine, istus maas ja pefi nõusid. Näis, nad olid lõpetanud õhtuöögi. Kuuldus meeste häält; need olid kohalikud sulased, kes joofsid jõe hobuseid.

„Tali tuleb jälle tagasi,“ ütles üliõpilane tule juure astudes. „Tere!“

Wafilifa ehmus, kuid tundis ta koe ära ja naeratas lahkelt.

„Sumal sinuga, ei tunnud sind ära,“ ütles ta sõbralikult.

Nad hakkasid westlema. Wafilifa, elutark naine, kes ennem oli teeninud mõisnike juures, rääkis delikaatselt ja tema nägu warjundas pehme, tähtis naeratus. Tema tütar, mehe poolt läbikõlitud külaeit, piilus ainiti üliõpilase poole ja waihis.

„Sellel ööl soojendas ka apostel Peetrus end tulelõtte ääres,“ ütles üliõpilane käsi tulele lähemale sirutades. „Tähendab, ka siis oli külm. Oh, emale, milline hirmus oo see oli! Kärniselt lootusetu, piff oo!“

Ta waatas eemale pimedusse ja küsis: „Eile õhtul kirjutas käifid?“

„Käifin,“ wastas Wafilifa.

„Nagu ehk mäletad, ütles Peetrus Jeefusele: „Tšand, ma olen walmis sinuga niihästi wangi kui ka surma minema.“ Aga Kristus wastas temale: „Tõesti, ma ütlen sulle: täna, jellel ööl, enne kui sull on tats korda laulnud, saagad sina minu kolm korda ära.“ Pärast õhtuöömaaga palvetas Jeefus aias ja oli kurb. Waele Peetruse hing oli aga wafinud ja ta ei suutnud unest jagu saada. Ta uinus. Ja efs kuulnud ta weel, et jamal ööl Kuudas suudles Jeefust ja andis ta ära piinajale. Ta wiidi ülempreestri juure ja seal löödi teda. Aga Peetrus, arewusest ja kurbusest kurnatud, aimates, et iga heit maa peal sünnib midagi

hirmsat, jõhkrat, järgnes talle... Ta armastas Jeefust kirglikult, meelestult, ja nüüd nägi ta eemalt, kuidas Kristust löödi.

Luterja peatus töös ja ta pilk kiindus üliõpilasele.

„Nad tulid ülempreestri juure,“ jatkas üliõpilane. „Jeefust hakati üle kuulama. Samal ajal tegid sulased õuele lõtte ja soojendasid end, sest oli külm. Rende juures seifis Peetrus. Aga üks ümmardajaid märkas teda ja ütles: „Ka seefinane oli ühes temaga,“ — see tähendab, et ta teda olets waja wiia ülekuulamisele. Ja wiististi waatasid kõik tule ääres istunud sulased kahtlustades ning karmilt Peetrust, sest ta kometus ja ütles: „Naine, mina ei tunne teda.“ Wähe aja pärast nägi teda keegi teine ja ütles: „Sinagi oled nende seast.“ Kuid Peetrus salgas taas. Ta kolmandat korda pöördus keegi tema poole küsimusega: „Efs ma näinud sind täna temaga aias?“ Ta salgas kolmandat korda. Ja koe seejärele laulis kuff ning Peetrusele, kes kaugelt Jeefuse poole waatas, meenusid sõnad, mis Jeefus talle oli ütelnud. Ta arkas nagu unest ning nuttis kibedasti... Ewangeliumis on öeldud: „Ja Peetrus läts välja ja nuttis kibedasti.“ Kujutlen: waike, pime aed, ja pimeduses on waewalt kuulda nuuksumist.

Üliõpilane ohtas ja jäi mõtteisse. Wafilifa, kes kogu aeg oli naeratanud, hakkas nutma. Jämedaid piisaraid weeres tal mööda põsti alla ja ta warjas käega silmi tule eest, nagu häbeneks ta oma piisaraid. Luterja aga, kes kogu aeg oli üliõpilase otja wahtinud, punastas ja ta ilme oli rufutud ning pingul nagu inimesel, kes warjab eneses suurt walu.

Üliõpilane soowis leskedele head ööd ja

läts edasi. Ja jälle oli pime ning ta känd kometasid külmalt. Puhus tõle tuul, talw ahwardas tulla tagasi ja miski ei meenutanud, et ülehomme on ülestõusmispuhad.

Üliõpilane mõtles nüüd Wafilifale: et Wafilifa nuttis, tähendab kõik, mis tol hirmsal ööl juhtus Peetrusega, puutub kuidagi ka temasse.

Ta waatas tagasi. Üffit tuli wiilfus rahulikult pimeduses. Üliõpilane mõtles edasi: Wafilifa hakkas nutma ja ta tütar kometus; nähtawasti see, millest ta äsja jutustas ja mis sündis ühehõltselt sajan-dit tagasi, — on kuidagi seofes olemisuga, nende kahe naisega, wiististi ka selle meffiku küllaga, tema enesega, kogu inimkonnaga. Kui wanaeit hakkas nutma, siis mitte sellepärast, et tema ostas härda-tegewalt jutustada, ei, waid sellepärast, et Peetrus tundus talle lähedafena ja et ta oli humitatud sellest, mis sündis Peetruse hinges.

Ta korraga waldas üliõpilast rõõm, ja ta seifatas kette, et hinga tagasi tõmmata. Ta mõtles: minewit on olemisuga seotud üksteisest joltuwate sündmuste katemata ahelifuga. Ja talle näis, et ta äsja nägi selle ahela tahte ühinemat küli: ta puudutas ühte neist ja warifes teine.

Kui ta parwega üle jõe sõitis ja pärast üles mäfte läks ning lääne poole waatas, kus kitta ribana helkis külm, wewew eha, mõtles ta, et tõde ja ilu, mis inimese elu juhtifid seal — ülempreestri aias ja õues, on fäilinud wagtult tänapäewani ja on nähtawasti alati peateguriks inimese elus ning iõde maa peal. Ja teda waldas terwise ning jõe tunne ning õnne, teadmata, saladusliku õnne ootus, ja elu näis talle ilus, täis imet ning suurt mõtet.

Ülestõusmispühiks . . .

Jeesus ütles temale: „Mina olen ülestõusmine ja elu; kes usub minusse, see elab, ehk ta küll sureb.“

Joh. 11,25.

Surmakellad. . . Kes ei oleks kord seisatanud, kuulataks nende aeglast helisemist? Nii pikkamisi kustudes tahavad nad kuulaja südamesse kanda oma kaja: „Pea meele, me heliseme ka sulle!“ Ja siis jäävad elavad kuulama, naer sureb nende huulil ja ruttu, ruttu põgenedes katsuvad nad unustada seda kurba kuminat, mis nõnda nagu osa meie rõõmudest elust ära kannab.

Kord nuttis väike tüdruk ilusal õitseaja päeval karjamaakünkal. See ei olnud ükski tema omakeist, keda läksin hauda sängitama. Minu pärides pisarate põhjust, vaatasid kaks suurt lapsesilma mulle otsa, ja näidates käega kiriku poole, tüdruk lausus salaja: „Nõnda helisesid nad seal ülevalt ka mu vennale nädalapäevade eest.“ Kartsin jätkata juttu, muidu oleksin pidanud juba selle pisikesel rõõmu tumestama tõega: „Nõnda peab nende kaja ka sinu ja minu viimset maapealset teekonda saatma.“

Kas see ei ole meie ülestõusmispühade suur vaesus, kui sel ajal aastas ainult kord mõtleme sõnadele elust ja võidust, kõrvus nende kaunite kõnede kaja kumiseda laseme ja siis unustuse õhinaga asume „pühade“ laua juure, et süüa ja juua „kallite pühade“ väärika mahutamisega auks?

Kas see pole ristiusulise maailma naeruks, kui meie keskel ei juleta enam avalikult nende päevade tõsist mõtet ja sügavat sisu meele tuletada, mis kõneleb meile elu võidust surma üle?

Kas me praegusel ajal eriti ei näe seda, kuidas inimene peab ränka võitlust

oma olemasolu pärast? Inimene on kurnatud. Ta on ise oma käed ja jalad raskeis ahelasse kōita lasknud, oma elust on ta kõik sügavamad otsimised ja ihaldamised välja kiskunud, kaugema, viimse eesmärgi vaatamiseks on ta oma silmad paksude sidemetega kōitnud, oma hinge on ta kahtluste tormide vintutada jätanud ja oma ihu loomastamise tungidele sundinud alla vanduma. Nüüd otsib ta üht rõõmu, mida ta ei leia, üht õnnemaad, mis aga unistuseks jääb, kuni nõutult jääb surmakella häält kuuldes seisatama selle raske arupärimisega enda vastu: „Milleks kõik mu kannatused?“

Ja siis tuleb ülestõusmispüha. „Hal- leluuja, koorid kostku“ sellele elavaks- tegevale tõesõnale Jeesuse suust: „Mina olen ülestõusmine ja elu.“

Meie tänapäeva tarkusega täidetud inimesel on raske sellest ülestõusmise võidurõõmust aru saada, mis aastasadu on kannud surmast läbi Kristuses ellu- minejaid. On ju tõesti palju tegemist inimesel, enne kui ta peidetud varanduse prügi ja kõntsa alt kätte saab, nõnda ka igapähe, kes veel ilal tahaks selle väärtusega õnnelik olla, mida täna nii hoolimatult maetakse. Ja see on elav usk — pühkemeks arvatud, tallatud kal- liskivi, milleta ülestõusmispühade rõõm- ialgi ei ole täiuslik. Eks üle ju Issand omas sõnas: „Kes usub minusse, see elab, ehk ta küll sureb.“

Sa kuuled palju, palju surmakellade helinat nii kaebavat, nukrat, aga üles- tõusmispüha võiduhõiskamine tahab selle muuta kõik igatsuslauluks selle kodumaa poole, kus lõpeb nutukülv ja häda.

Sa kardad, sest sa kahtled. U s u — sa pead elama!

H. HAAMER.

Nimede eestistamise aktsioon on jõudmas lõpule

330.000 võõrapärasest nimest on 200.000 nime eestistatud

Nimede eestistamise aktsioon on jõud- mas lõppjärele. 330.000 võõrapärase nimest on eestistatud 200.000, neist maal 135.000 ja linnades 65.000. Suh- teliselt on maal nimesid eestistatud faks- protsenti enam kui linnades. Võõrapä- rase nimega eestlasi on jäänud veel 130.000. Sellest arvust on 100.000 neid, kelle vanus on üle 60 aasta.

Linnadest on kuus võõrapärase nimest pea täielikult puhtad. 23 linnas on eestis- tatud üle 50%. Mahajäänud linnad ni- mede eestistamises on Kuresaare (15%), Petteri (28%), Tartu (32%) ja Valga (32%). Ka Kuresaare ja Petteri linnapead on võõrapärase nimega. Maa- fondadest on faks mahajäänumat Valga- maa ja Viljandimaa. Ka nende maa- vanemad on võõrapärase nimega. 130 valda on võõrapärase nimestest puhtad, neist Tartumaal 23 valda, Viru- maal 21 ja Harjumaal 20 valda.

Nimede eestistamise aktsioon mõinuks olla juba lõppenud, kui juhtivail kohtadel jätaksid jätaksid oleksid aktsiooniga tohe kaa- ja tulnud. Mõnelt poolt on Nime- de Ees- tistamise Liidule ette heidetud, nagu tar- vitaks liit liialt tugevat propagandat, mille tõttu juht oja juhtivaid isikuid ei eestista oma nime. Omal ajal ei tehtud nime eestistamises pea mingit selgitus- tööd, kuid fiiski leidis eestlasi, kes rah- musliku uhkuse pärast võõrast nimest loo- busid. Siis tuli tagasihoidlik propaganda, mis tõi kaasa kümneid tuhandeid nimede eestistamisi. Kui nüüd on jäänud veel võõrapärase nimega eestlasi, kelle juures tuleb tõesti juba tugevamate selgitus- töödega välja tulla, siis ei saa siin jüüdis- tada Nime- de Eestistamise Liitu, vaid praegu veel võõrapärase nime kandvaid isikuid. Miks ei ole need juba varemäl aastail weendele jõudnud, et wabale ees- tistamisele ei ole aqks fanda võõrapärase nime?

Kõige laiemates rahvahulkades walit- seb juur pahameel nende juhtivate isi- kute vastu, kes ei loobu võõrapärase nimest. Wähe sellest, et need isikud enda- le halba marju heidavad, kui rahmusli- kult loitud kodanikud nad annavad halba eestlasi ka teistele, takistades nimede ees- tistamise aktsiooni lõpuleviimist.

Koha- ja finnistusüfuste nime- de eestistamine.

Ujaks nimede eestistamisele on käi- mas ka koha- ja finnistusüfuste nime- de eestistamine. Wastaw seadus — Koha-

ja finnistusüfuste nimede korraldamise seadus — nõuab, et linnade, alevite, kü- lade ja teiste asulate nimed oleksid eesti- pärase. Ja edasi, et avalike tänavate, platside, parkide, puisteede, mägede, wee- loqude ja muude avalike paikade nimed linnades ning linnade ja ravigohtade s- tunnustatud kohtades maal peawad ole- ma eestipärase.

Ugafugu asulate ja teiste kohanimede eestistamisel on asja algatamine ja läbi- viimine jätud wastawate ametajutuste ülesandeks.

Koha- ja finnistusüfuste nimede kor- raldamise seadus nõuab, et kõigide fi- n n i s t u s ü f u s t e nimed peawad olema eestipärase. See tähendab, et kõik ela- mud, juwilad ja talud peawad kandma eestipärase nime.

Meie kodumaal on rohkesti talusid, mis kannavad kas võõrapärase, halvafö- lalist wõi labase tähendusega nime. Sa- muti on rohkesti talunimesid, mis ei wasta õigefirjutuse eestirjale. Seadus nõuab nende finnistusüfuste nimede asendamist korraliku eestipärase nimega.

Kuni 1. maini 1940. a. on võõrapä- raste, halvaföalistide ja labase tähendu- sega finnistusüfuste nimede eestistami- ne ja muutmine wabatahtlik ja t a f u t a. Peale selle algab fundeestis- tamine ja fundparandamine, mis nõuab finnistusüfuste omanikult veel pealegi 10 fr. kulu.

Seega on wabatahtlikult finnistus- üfuste nimede eestistamises jäänud aega veel aasta. Kuna eestistamisele allub rohkesti nimesid, siis on finnistus- üfuste omanike endi hirmudes, et nad kõige lähemal ajal esitaksid wastawad soowiawaldused, et wältida soowiawal- duste liigset kuhjumist tähtaja lõpupoo- lel.

Finnistusüfuste nimede eestistamise ja muutmise toiming on väga lihtne. On waid tarwis täita wastaw trükitud soo- wiawaldusleht ja see esitada finnistus- üfuste asukoha linnapeale, linnawanema- le wõi wallawanemale. Wastawaid soo- wiawalduslehti saab igast linnawalitfu- sest, fiifeministeeriumist ja nimede eestis- tamise keskbüroost.

Finnistusüfuste nimede eestistamisel annab keelelist nõu nii kuuliselt kui ka kirjaltikult Nime- de Eestistamise Keskbü- roo, Tallinn, Wene t. 23. Nõuanne on tasuta.

Rõõme majaomanike aastakoosolekult

Majaomanike koja sekretär A. Rästas andis ülevaate koja tegevusest

Rõõme Majaomanike Seltsi aasta- koosolekult wõttis ofa umbes paarjada liiget.

Koosolekul efines kõnega ka Majaoma- nike koja peasekretär A. Rästas, kes andis ülevaate koja tegevusest, puuduta- des eriti finniswarade wäärtuse juure- taswumaksu seadust ja uut ehitusseadust.

Peasekretäri kõne wõeti wastu elawate kiiduawaldustega. Sõnawõttudes, mis kujunesid õige humoorikaits, märgiti, et need „koja mehed on üsna kasulikud koja- mehed“ ja finniswarade wäärtuse juure- taswumaksu seaduses peaks olema ka pa- ragrahwid, mis näewad ette juuremaksu finniswaradele, mis müüakse alla ner- de ostuhinda.

Seejärele seltsi efimees M. Rabin an- dis lühida ülevaate seltsi möödunud aas- ta tegevusest. Seltsil on 8 osakonda ja üle 800 lihtne. Wasta jooful on esitatud suur hulk märgufirju linnawalitfufusele ja raud- teedetalitfufusele, millest paljud on leidnud tähelepänu ja tähtmist. Seltsi juures te- gufewad naisring ja laulukoor. Peeti ka läbirääkimisi Rõõme Majaomanike ühinguga majaomanike organisatfioonide ühinemise asjus, mis aga, waatamata põhimõtteliste nõusolekutele mõlemalt poolt, pole teostunud. Rästas aruanne näitab läbitäifu 6609 fr., selts on wõlga- dest waba ning aasta lõpul oli seltsil kapi- tale 1500 fr. juures. Tegevuse üle- waate juures awaldati soowi, et see saa- detaks lihtmeile kätte kirjaltikult.

Rohkesti elawust tekitas linnawalitufe- majaomanike tegevuse sõelumine, mis seiswat ainult maksude suurenemises. Läbirääkimised kujunesid siin õige ela- waks ja paiguti terawaks, kusjuures eriti suurt imestust awaldati linna üld- mõdtmise ja plaanistamise erimaksu kohta.

Järgnesid walimised, kusjuures juha- tusest tulid ümberwalimisele efimees ja 3 liiget. Seltsi uueks efimeheks 3 aastaks waliti kauaaegne juhatusliige Nikolai Ri- wi, kuna senine efimees M. Rabin teel- dus kategooriliselt ennaft uuesti walida lastmaft. Kolmele walitawale juhatuslii-

me kohale esitati 8 kandidaati, sellest fin- nisel hääletusel osutusid walituiks R. Wa- ga (jun.), abikomissar A. Kohn (mõlemad uued) ja postkontori ülem R. Kall (endi- ne). Juhatuslihtme asemiteks waliti J. Mölder ja Petulai. Kõufogus tuli üm- berwalimisele 8 liiget ning üles seati 17 kandidaati. Walituiks osutusid: senine efimees M. Rabin, kauaaegne juhatusliige J. Waga, R. Kõmmisto ja E. Putmafer (endised), L. Lambert, J. Kirrepe, A. Rätsep ja pr. S. Samm (uued).

Läbirääkimiste all puudutati weeuhi- n- gute tegevust ja mustawee-fanalitafioo- ni küsimusi. Lõpuks awaldas koosolek tä- nu senisele efimehele M. Rabinile ja kauaaegsetele juhatuslihtmetele J. Waga- le ja A. Marandile tehtud töö eest. 4 tun- di kestnud koosolek lõppes sefjärele ühise hümniga.

Majaomanike sünnipäewi

Rosenberg, Alef.	5. aprillil, 1881. a.
Melin, Eugenie	5. „ 1905. a.
Stint, Alide	6. „ 1890. a.
Kelsen, Rein	6. „ 1861. a.
Lätlane, Josef	7. „ 1878. a.
Lange, Waagda	7. „ 1894. a.
Lilla, Leontine	7. „ 1885. a.
Rangur, Johannes	8. „ 1884. a.
Wefram, Arthur	8. „ 1877. a.
Wisnapuu, Jakob	8. „ 1873. a.
Tomasfon, Mihkel	9. „ 1854. a.
Laas, Kaci	9. „ 1892. a.
Tuhe, Priidu	10. „ 1894. a.
Rirt, Georg	10. „ 1877. a.
Tuhans, Arnold	10. „ 1907. a.
Sinta, Toi.	11. „ 1878. a.
Tomuff, Aug.	11. „ 1887. a.
Tagawäli, Joh.	12. „ 1884. a.
Suleri, Agu	12. „ 1889. a.
Pippus, Aug.	12. „ 1893. a.
Laurentius, Gust.	12. „ 1874. a.
Kalla, Alide	12. „ 1877. a.
Pihelgas, Pauline	14. „ 1878. a.
Semistlar, Jüri	14. „ 1872. a.

Ülemlinnapea J. Sootsi seletus Narwa mnt. wäljaehitamise asjas

Tallinna ülemlinnapea J. Soots se- letas meie lehele, et tema pool on käinud Narwa mnt. majaomanike efindajad ja annud ülevaate Narwa mnt. wäljaehita- misega seoses olewast küsimusest. Maja- omanike poolt efitatud seletuse on ülemlinnapea palunud panna paberile ja esit- tada linnawalitfufusele, mitte aga wolito- gule.

Mis puutub Narwa mnt. wäljaehita- misse kahe aasta wältel ja kas see on u t o p i a, sellele wastanud ülemlinna- pea J. Soots, et Narwa mnt. wäljaehitamine kahe aas- taga on raske.

Tallinn aina kasvab

13 ehitusprojekti korraga.

Linnawalitfus finnitab järgmised ehi- tusprojektid:

J. Rohde projekt puust ühefordse katu- sekorraga elumaja ehitamiseks Drafe 16. Heinrich Uuemõisa katefordse elumaja projekti muutmise Koidu ja Suur-Amee- rika tän. nurgal ehitusmaterjali ofas.

Johannes Tiiriki projekt ajutise puust elumaja ehitamiseks Sääse tänavale.

Edgar Kiwirandi projekt puust katus- aluse ja turbafuuri ehitamiseks Seina t. 4.

G. Reisman'i ja teiste projekt kiwist wiiefordse kassifelumaja ehitamiseks Kuu- deri tänavale.

Paul Simmuli projekt kiwist wiiefordse kassifelumaja ehitamiseks Kunderi täna- wale.

Johannes Peetri projekt Afrika t. 9 ehitatava kiwist elumaja ehitusprojekti muutmiseks.

J. Tuberi projekt keldrikorra ümber- ehitufeks Kesk-Ameerika tän. 10.

Helene Rapp'i projekt keldrikorra üm- berehitufeks Kanarbitu tn. 22.

Woldemar Truupõld'i projekt kiwist neljafordse elumaja ehitamiseks Wana- Kalamaja ja Suur-Laagri tän. nurgal nr. 29/1.

Jaan Tolkopi projekt kiwist kolmefordse elumaja ehitamiseks Koidu tän. 79.

August Arbo projekt kiwist kolmefordse elumaja ehitamiseks Tehnika tän. 27.

Gustaw Ree projekt puust puuwilja müügi kiofki ehitamiseks Birita teele nr. 17.

Pühade tõttu pifendatakse tä- nawate walguftamist

Sehmiste aastate eestfuful pifendatakse ka tänawu 9., 10. ja 11. ffp. tänawawal- gustufe aega kuni hommituni.

Korteriühingud ehitawad kassifumaja

Korteriühing „Kallju“ pöördus linna- walitfufe poole soowiawaldusega nelja- fordse kiwimaja püstitamiseks Kuhlbarfi ja Pärna tänawate nurgale. Püstitata- wa maja tulemüüri soowib „Kallju“ ra- jada wastu naabrukes asfifewat korteri- ühing „Dma Tuba“ frunti, millest fuju- nefs nn. kassifumaja.

Linna ehitusofatonnaal pole midagi selle wastu, kui faks korteriühingut ehi- tawad kassifumaja, kuid enne tulefs ühin- guil esitada seadusepärane ehitusprojekt. Ehitusofatonna arwamusega ühines ka linnawalitfus.

Pühade vastumõtt eesliinil 20 aastat tagasi

1919. a. aprillil esimene pool sõjalinil Petseri all oli vähe fergem; meie väed peatusid nagu puhates lennukite la-
hinguist või siis kavatsetes lüüa uusi
suuremaid.

Selles on omajagu tõtt. Kuid peami-
seks põhjuseks oli see, et kowad lähene-
suure sammudega: tekkisid suured kowad-
weed, teed muutusid põhjatuks, jõgedelt
murdus jää...

Meie soomusrongid seisis Petseri ees,
kuna eesliin jooksis Kõrvaldaja-Kivimäe
jaama kohalt. Igapäev seisis seal üks
rong walmepostis. Rong oli Petseris
kolm. Seega soomusronglastel tuli olla
päew eesliinil, millele järgnes tats päewa
puhust ning kolkamist Petseris.

Pühade eel, aprillil ketspaigu, juhtus
suur õnnetus: suurveest wiis Piusa suure
filla. Meie rong jäi waenlase poole. Olu-
ford muutus õige kriitiliseks. Lastemoo-
na oli raske järele toimetada, see hakkas
rongilt lõppema — ja punaste rongid
ning patareid ajusid peale suruma.

Oli filmapilte, mil wene soomusrongid
ja wiist ka patareid andsid meie rongile läbi
lumelõrtsi eriti ägedat tuld, nii et ringi
lendasid mullapangad. Iga heit mõis
oodata tabamust.

Ja meie rong seisis tummalt, wasta-
mata, liikumata kohalt, nagu oluiks ta
alistumas kummalisele saatusele...

Teed olid wäga halvad, isegi regeedel
oli mõimatu lastemoona järele toime-
tada.

Seal asus filla ehitustööle soomus-
ronglaste seas suure kuulusega infener
Türgens. Ta tegi lausa imet, ja üks neid
imefid oli suurvee ajal tiire ajaga üle
jägawa jõe hädafilla ehitamine, mis wal-
mis juust enne lihamõttepühi.

Suurel neljapäeval, 17. aprillil on
ilm ilus, nagu kõik wiimased päewad —
Kivimäelt pommitatakse punaste soo-
musronge... Täna on nähtavus eriti

hea. Seetõttu wiitakse Petserist Kivimäele
ka meie rasketehurid. Ja siis algab pom-
mitamine kuuetollistest... Irbosta jaa-
ma ja selle ümbruse. Kuuetollised tee-
wad head tööd, meie sõdurite rõõmsate
nägude wälkudes — ja wenelaste ahastu-
seks.

See sündis suurel neljapäeval.

Tuba on pühade hõngu tunda rongilgi.
Lõdustaja saadetakse Tallinna — pühade
sofolaadi ja muud tooma.

Seal walmib Piusa fild! Milline ter-
gendustunne! Talle on kindel ühendus
seljatagusega.

Pühade laupäew.

Rongide järjekorra järgi — meie rong
peaks esimeisel pühäl olema referwis.
Meheid juba rõõmustawadki selle üle.
Kuid seal sõidab soomusrong nr. 1 Warka
— pühi pidama. Tema on ju päilaps.
Teda eelistatakse. Ja meie rong peab
esimeise püha olema eesliinil Kõrvaldaja.

Kuid lihamõtte laupäewa weestime
täie sõjalise pidulikkusega Petseris.

Etiti sõideti Petseri linna Kõrvaldaja-
kuse, sealt jaama lähedal korraldatud
pühade vastumõttele. Sinna kogunes
ka tenate hull rahwaft ühistõöst. Wägi-
joote oli Tallinnast külluses kohale too-
dud. Pea kõigi tuju oli ülew.

Revolvriripautude saatel loeti ette
ülemjuhataja terwitus. Otsustati saata
vastuterwitus — jälle tajas revolvrir-
paut. Tujuus daame purustas killepotte
— mulda lendas jõiginõudesse; atna-
ruute klirises — ruumis lendas ringi
killunewaid talbrituid, nuge ja tahw-
leid...

Waratwadine päike oli juba kõrge,
kui pühi vastumõtjad walgusid wälja.

Läbi purunenud ruutude waatas päike
segipaisatud ruumidesse, millest oli nagu
jõda üle käinud.

Saabus esimene lihamõttepüha.

Kevad on sobiv aeg tervise eest hoo- litsemiseks

Sügavhingamine värskes õhus annab parimaid tagajärgi

Kevad on aastaaeg, mil me peame
oma tervist lõplikuks hävitama kõik tal-
weidajad. Seda teeme sügavhingamise
teel. Eriti neile, kes warem pole teinud
sügavhingamist mõimlemisharjutusi, on
praegu õige aeg sellega alustada.

Algame mängeldes; tähendab siis, kui
meil selleks on aega ning wastaw meele-
olu: jalutuslõik wabas looduses, toi-
meist linnas, sõnaga — kui meid
ümberitseb puhas õhk.

Sammume reeglipäraselt, mitte wä-
ga lihtlaste, mõõdukate sammudega, üla-
teha wabalt sirgus, püsti päi. Nüüd kat-
setame: hingame kolme sammu peal sisse
ja wälja ja seda waewu kuulda. Sis-
sehingamine toimugu läbi nina, wälja-
hingamine läbi kergesti awatud huulte.
Minult madala temperatuuri juures, või
kui me pole sellega veel küllalt harjunud,
mõib ka wälja hingata nina kaudu, et
hoiduda külmetusest.

Teeme seda tükk aega: paisutame iga
sissehingamise juures hooliga rinnakor-
wi ja laeme selle wäljahingamise korral
aeglojelt, kuid märkawat sisse langeda.

Harjutame seda jeni, kuni see toimub
isenele, siis algab waheldus. Näiteks:
kolm sammu sisse hingata — wiis sam-
mu wälja hingata. Wõi kolm sammu sis-
se hingata — kuus sammu wälja hingata.
Wõi kolm lihtsast sammu sisse hingata,
siis proovida, kui aeglaselt me saame
wälja hingata. Me mõime oma fantaasial
lasta wabalt mängelda ja leitud ustu-
matuid kombinatsioone, tingimuseks on
ainult, et wäljahingamine kestaks kauem
sissehingamisest, sest tähtis on, et see sü-
nib pikkamisi ning põhjalikult. Ka põh-
jalikema wäljahingamise korral jääb it-
ka veel ca 1 l õhku kopsudes.

Oli patub sügavhingamiswõimeline
meile lõbu ja saab meile omaseks; tule-
musel on, et teeme seda ka kodus. Kui
sageli waja on meie kopsud tungiwalt
wärskeõhust: pärast pingutawat päewa-
tööd, pärast õhtu, mis weedetud suitfuses
lokaalis jne. Wõi tahetakse mõni õhtu
näida eriti wärske ja omada head tuju.
Wanane atna, asetume selle lähedusse ja
alustame wabalt, ilma pingutufeta, mei-

le juba tuntud harjutustega. Wiime käed
õlgadele, nii et sõrmestad kergelt puudu-
tawad õlgu, ajame küünarnukid nii laiati
kui võimalik ja surume nad siis wastu
teha, nagu tahaksime sellest õhu wälja
pressida. Kordame seda harjutust umbes
kuus korda. Nüüd läheme üle küünarnuk-
kidega ringlemisele; on küünarnukid lä-
hestikku koos, hingame wälja, on nad tei-
nesteist laugel, hingame sisse. Seda ring-
lemist sooritame mõlemas juunas kuus
korda. Siis käed langetada ja neid rapu-
tada. Järgnevalt heidame põrandale sel-
jalt, üks käsi kergelt kõhul; sisse hingates
mõlvub kõht kõrgeks, wälja hingates
tõmbame kõhu sisse. Käsi kontrollid liitu-
mist. Sellist hingata neli korda. Samas
ajendis olles wiime käed ükewalt külge-
le, nii et me hästi kompame ribisid. We-
nitame sissehingamisel rinnakorwi tuge-
vasti wäljapoole ja surume sisse hinga-
tes kergelt kõrgema. Neli korda. Võpuks ase-
tame mõlemad käed sõrmestadega kergelt
õlaluudele ja tõmbame sissehingamisel
õhtu hästi kõrgele wastu neid. Korrata
harjutust neli korda.

Tõuseme jalgaadele, wiime käed õla kõr-
gusele ette ja pendeldame kae taha, kus-
juures me hingame wälja, et kae ette ta-
gasi jõudes jälle sisse hingata. Pärast
hoovõtmist pifendame kae teed taha, nii
et kumbki käsi teeb peagu ringi ja seisab
hefte püstitõdis. Sellega wenitame me
selga ja aitame kopsu igasse osasse pääse-
da wärsket õhtu. Et saawutada enam rüti-
mi, teeme kae tahapendeldamise juures
sama jalaga wäikeste sammude taha ja wa-
hetame hingamisjärgestust, kusjuures me
kae tahapendeldamise juures sisse hingame.

Kuigi sügavhingamise harjutused nõua-
wad wähe jõutulu, on nende mõju seda
suurem. Õht kopsudes uueneb jõulise-
wanad, tarvitatud õhutaawatamad suru-
takse wälja, werre juhitakse uut hapnikku,
wereringe elawneb. Reeglipärase hinga-
miswõimlemisega saawutatakse rinnakorwi
liituvus, millele kaasab märkamatuft
hea kehahoiak. Ükski, kes hoolitseb oma
terwise ja hea wälkimuse eest, ei tohiks
loobuda sügavhingamisest. Eriti neid,
kes ei tohi mõimelda või kes seda muud

Gahda, Staalid eimene ajatirjanit

Wastandina Sakamaale, kus pole üht-
ki rahwuswahelise kuulusega ajatirja-
nikku, on Staalid mees, kelle nime on
kuulnud kogu maailm. See on Gahda,
wälsajajirjanduse poolt sagebamini tti-
teeritaw ajatirjanit. Eganost kuni Due-
nos Aifefeni, Londonist Limbultuni pole
wiist ühtki ajalehte, kes wähemalt paar
korda poleks toonud ära Gahda kirjutusi.

Gahdat on tema tähtsuse pärast nime-
tatud fashistiks nr. 3. „Daily Express“
Rooma esindajal oli kord juhus näha
Gahdat oma filmaga. Kuigi kõik kuultu-
sid Gahdat suureks wulise, mündrit-kand-
wa ja jäiga pilguga inimesena, pole ta se-
da ometi. Ta on kelmist kasku, tumeda-
wereline, sõbraliku näoga, kannab prille
ja suitsetab sigarette.

Gahda töötab juures ruumis, mille si-
justuseks on massiivne pähklipuust möö-
bel, mis pärit 18. sajandist. Külastamise
ajal Gahda kirjutas üht artiklit, kajutades
selleks kirjutusmasinat. Ta kirjutas kahe
nápuga, kuid wõrdlemisi kiiresti. Tema
laul oli hull ajalehti ja awatud raama-
tuid. Parajas läheduses seisis awatud
karp sigarettidega. Ta on, nagu paljud
teised tuntud ajatirjanitid, wõrdlemisi
halb kõne- ja jutumees, kuid siiski wõrd-
lemisi huumoririkas.

Tema kuulsa ajatirjanduslik töö on
„Sanktsioonid põhjustawad sõja“, mille
ta awaldas siis, kui Rahwasteliit wõttis
Staalid wastu tarwitusele sanktsioonid.

Kuigi Gahdat nimetatakse Mussolini

ja Ciano järele kolmandaks fashistiks, po-
le tema kuulus oma kodumaal, waid
enam hindab teda wälismaal.

Gahda on „Giornale d'Italia“ peatoi-
metaja. See on õhtuleht, mida trükitakse
300 kuni 350.000 eksemplaris. Peale
oma igapäewase töö teeb ta kaastööd teis-
tele poliitilistele lehtedele, kirjastab raa-
matuid ja kõneleb kaks korda nädalas raa-
dios.

Gahda on Staalid wäljatamaid ajatir-
janikke. Ta kirjutas nädalas 50—60.000
sõna. Kogu selle töö juures ei teeni Gah-
da enam, kui Inglise wõi Ameerika fest-
pärane toimetaja.

Gahda on Staalid wabam ajatirjanit.
Ta ei eita kunagi oma artikleid kontrol-
limiseks. Küll aga paluwad Mussolini ja
Ciano teda wähest kirjutada ühest wõi tei-
sest küsimusest. Ta ei kasuta oma wabadust
kurjasti, kuna ta on weendunud ja fashis-
mi doktriinist läbiimbunud fashist.

Gahda ei ole enam noor. Ta sündis 12.
augustil 1885. a. Roomas. Nooruseas
õppis ta rahwamajandust ja 1908. a.
asus reporterina Turini ajalehe „Stam-
pa“ teenistusse.

Maailmasõja puhkemisel oli Gahda
„Stampa“ esindajaks Peterburis, kuhu ta
jäi kuni 1918. a., elades läbi ka Wene
revolutsiooni. Mõudes Staalidasse, jäi ta
Mussolini lähemaks kaastöölisiks, tööta-
des truuult, ilma et ta oleks kajutanud oma
poliitilist positsiooni isikliku kapitali loqu-
mifeks.

Rootsi kindlustab erapooletust

Riigikaitse aparadi arendamine Root-
sis areneb wiimastel aegadel nii kiire-
tempo, et waewalt mõõduk mõni nädal,
kus parlamendil ei tuleks lubada summa-
sid küll laewastiku, küll kahuride, küll
õhutaitse wajasust. Kui kaasa arwata
kaks wiimast lihaelartwet, siis näeme, et
Rootsi sõjaministerium on mõõdunud
eelarweaastal oma kuludeks saanud 300
miljonit krooni, mis on rekordiline sum-
ma Rootsi ajaloo. Oma erapooletuse
kaitseks Rootsi on mõimeline lahingusse
saatma 600.000-mehelise armee, kes on
warustatud uusimate relwadega. Rootsis
on rõhkesti ja õige suuri relwatööstusi,
mis waremmail aegadel warustasid pea-
aegu kogu Euroopat. Nüüd need ettenõu-
ted töötawad suurendatud koormatusega
ja seda peamiselt oma riigi kaitse huwi-
des. Uusi sõjatööstusi aga siigineb alata-
juure.

Majanduslik tase on riigis kõrge, nii
kõrge, et finantslik külg ei tekita Root-
sile mingeid raskusi. Majanduslik õitse-
aeg näib Rootsis edasi kestwat, kuna wäl-
javedu on suur, mis põhjustab rahwa ri-
kustumist.

Etialgu ei ole veel teada, kas uued rel-
wastuslud kaetakse ühefordsete maffude
wõi sifemiste laenuudega. Kuna aga raha-
turu on „laubaga“ ülekoormatud, siis ei
tekita kumbki moodus raskusi.

Uued, suurendatud trebidid mõimalda-
wad Rootsil oma rannakaitse walmeks
hoida laewastikku, mis koosneb kolmest
soomuslaewast, lennukitebaasi erilaepast,
suurest hulgaft torpeedo-, miini- ja all-
weelaewadest. Samal ajal on ehituse-
uusi sõjalaenu ja moderniseeritakse wa-
nematuubilisi soomuslaenu.

Eritist rõhku on Rootsis pööratud ka
õhujõududele, millisel otstarbel riik ehi-
tab uusi wabrikuid. Rootsi on mõimeline
lennukite ehituse alal produktiooni tõi-
ma 50 protsendi mõrra, kusjuures nii-
hästi mootorid kui ka lennukite tereid ehi-
tatakse ainult Rootsis, kus leidub küllal-

ei harrasta, leiawad siin wäärtusliku
sporbi asendaja.

Eriti praegu, kui meid kütud ruumist
wälja külma kätte tulles tabab ebameel-
div külmatunne ja me tahmatult õlad
kõrgele tõstame ning käed teha wastu su-
rum. Peame end harjutama sügavhin-
gamisega: laeme käed wabalt rippuda,
käime püsti päi ja hingame kartmatult
paar korda sügawasti — enne kui mär-
tame, leiame külma õhu olemat oiwalis.

Kajutagem wiibimist wabas õhus, et
koostööstada rütmiliselt oma hingamist
ja samme — meie terwis ja wälkimus
wõidawad seega, meie rüht muutub jälle
tataalulaks ning sulatereks.

dafel määral wajasid materjale ega ol-
da sõltuw ei toormaterjalist ega ka wal-
misofade sifseweest.

Asja on mõeldud korraldada nii, et
niihästi laewastik kui ka rannakaitse, ja-
muti õhukallaletungide tagasilöömine
aasta jooksul oleks lahinguwalmis. Põh-
jalit ümberkorraldamine on teostatud ka
sõjawäe sifekorralduses, mis mõimaldab
wälfkiret mobilisatsioon läbiwiimist.

Oma erapooletuse kaitseks on Rootsi
kawatfus edaspidi kikutada suuri sum-
masid, sest rootslased leiawad: „Meie
peame relwastuma äärmise mõimaluseni,
meie peame walmis olema tulewasti sünd-
musi wastu wõtma ja kindlalt meeles pi-
dama Mussolini sõnu: häda nõrkadele.“

Wene tänapäewa sõjajõu- dudest

Tuba sellal, kui Wene armee wanemaid
juhte ootamatult ja traagiliselt eemalda-
ti, kõneldi, et punaarmee ei kannata selle
all. Nüüd näib, et see arwamus on pida-
nud paika ja noor Nõukogude armee on
truuult allutatud oma uutele juhtidele.
Seal pole ka midagi imestada: werine ko-
dusõda nõudis ohwriks hulgaliselt kõrge-
maid kaitsewõlaseid ja ka Prantfufe rew-
lutsioon tappis armeekomandante — aga
ometi mõideldi ja mõideti.

Wiimase wiie aasta wälkel on Wene
armees leidnud aset põhjalikke uuendusi.
Eriti suurt rõhku on pandud kaadri wäl-
jaõppele. Alalist wäge on kahefordistatud.
Noorte wäljaõpetamisega pifendati kahe-
le aastale; wastawalt sellele on Nõukogu-
de alalise armee suurtes üle 2 milj. mehe.
Kuigi meil puuduwad üftikasjalisemad
andmed, teawad lähedalseiswad ringkon-
nad kinnitada punaarmee mõimsust igal
relwaalal. Sõjatomisjar Woroschilow tä-
hendab, et nõukogude pommilennukid on
suurelised endaga kaasa wõtma 6000 ton-
ni lõhkeainet. Arwestades mõimsamate
pommilennukite kandejõudu, mõib oletat-
da, et Wenemaal on umbes 4000 esma-
järgulist pommilennukit, millele lisandub
wastawalt mitmekordset enam kergemaid
lahingulennukeid. Samaaegselt arwatakse
Sakamaa pommilennukite kandejõuda
4000 tonnile.

Wiimaseil aastail on eriti suurt rõhku
pandud ratsawäele, mis rahuaial koos-
neb 2—3 armeekorpuselt. Ratsawägi on
peamiselt koondatud lõunasse ja Põhja-
Kaukaasiasse. Wenelased ise hindawad
ratsawäe tähtsust lõõgijõuna wäga kõr-
gelt.

Wälismaa ajalehtede kirjasaatjate hin-
nangul tuleb Wene armeed arwestada ja
pidada üheks mõimsamaks Euroopas,
mitte ainult armee suuruselt, waid ka
relwastuselt ja wäljaõppelt.

Kolm päeva

kodu- ja välismaalt

Kodumaalt

Tuleb julgeoleku ja avaliku torra seadus
 Wabariigi walitus esitas riigikoogu riigi julgeoleku ja avaliku torra seaduse eelnõu, avaldades seejuures ühtlasi soovim, et see seaduseelnõu tuleks arutusele ja wastuwõtmisele weel enne riigikoogu kasesolewa istungjärku lõppu.

"Wõiespordid" suurem annetuse monumendi heaks

Viimastest koolidest "Wõiespordi" esinduskoogu koosseis, mis peeti Tallinnas, otustas juhatuse esimehe A. Reie n a r t i ettepanekul "Wõiespordi" 1938. a. puhaslootust määrata 10.000 krooni Wabadusjõu monumendi heaks. See on suurim annetuse, mis seni ühegi ettevõtte poolt on tehtud Wabadusjõu monumendi püstitamiseks.

Loodatse elektrifitseerimise kestus

Wabariigi walituse koosseisul tuli arutamisele Eesti elektrifitseerimise kestuse loomise seaduse eelnõu, mis näeb ette elektrifitseerimise kestuse töösse hakiamise osalise ulatuse.

Tallinna külmatushoone läheb maksma 761.000 krooni

Wabariigi walituse otsusega 3. aprillil lubatakse riigi ehitusettevõtte "Ehitaja" võtta enda peale "Tallinna külmatushoone" algatusele Tallinna linnas asuvasse püstitatava uue külmatushoone ehitustööde teostamise 761.000 krooni eest.

Suurem hoone Tallinna

Wabariigi walituses oli läbivaatamisel ja kiideti heaks ohwiteride kooli kasiinohoone projekt. Warem on projekti kinnitanud rahwuslik ehituskomitee. Projekti mõõtmete järgi kooli kasiinohoone kujuneks pealinnas mitte üksnes esinduslikumaks, waid ka suurimaks ehituseks. Kasiinohoone kavatsetakse ehitada 40.000 ruutmeetrit, millega on ületatud kõik waimase aja ehitused.

Sõjafuul 20-aastane

3. aprillil möödus 20 aastat ajast, mil sõjavägede ülemjuhataja käskirjaga pandi alus sõjafuulile. Kooli juubelit pühitseti wastawa pidulikkusega.

Sõjavägede ülemjuhataja Poolasse

Poola sõjavägede peainspektori marsjal Smigly-Rydz'i kutsel meie sõjavägede ülemjuhataja kindral Johan Laidoner sõidab ametlikule külastäigule Poola maale. Külastäigule kutsel on antud edasi ka proua Laidonerile. Sõjavägede ülemjuhataja sõidab Tallinnast wälja 16. aprillil.

Soome president tuleb Tallinna

Ragu kuuleme, saabub Soome wabariigi president Rydösti Kallio Eesti külastäigule eelolewal suwel, 16. juulil. Külastäit toimub wastukülastäiguna wabariigi presidendile Konstantin Pätsile.

Mõrtwar mõistis enda üle kohut

Teisipäewa hommikul l. 7.32 ajal heitis enese Tondi ja Lilleküla jaamade wahel meduriga sõitwa Nõmme elektrirongi nr. 618 alla ja sai filmapiilkelt surma Johannes Luwi, 35 a. wana, kes eelmise päewa õhtupoolikul tappis Wõdewiku tärnawas nr. 22 oma naise Johanna Luwi, ta sõbranna Silda Hanji 16-aastase tütre Anina-Sildegard Hanji ja haawas Silda Hanji käest. Mõrtwaras oli nõnda ise enda üle kohut mõistnud.

Wälismaalt

Poola-Inglise sõprus süweneb

Inglise-Poola läbirääkimised algasid sellega, et Poola wälisminister Beck koos Poola suursaadikuga külastas wälisminister lord Halifaxi wälisministeeriumis. Pärast lõunat Beckil oli peaminister Chamberlainiga kõnelus alamkojas. Õhtul Beck oli Halifaxi külastäigeks wälisministeeriumis. "Press Association" arwab, et sõlmitakse Poola-Inglise wastastäitune abistamislootulepe. Wälisminister lord Halifax informeerib Becki ka Inglise epaspidistest läbirääkimistest.

Radio

Neljapäeval, 6. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 õige aeg. Võimlemine. Päevauudised. 7.30 hommikukontsert. (Helipl.). 8.15 hommikupalvus — õp. mag. K. Tiit. (Jaani kirikust). 8.35 perenaistele. 8.40 turuteated. 16.45 teated ja reklaam. 17.00 küllaskäik operetirühki. F. Juhandi (tenor) ja heliplaadid. 17.50 Pontius Pilatus, Palestiina maavaltseja — dir. G. Ney. 18.10 "Pühade-ettevalmistusi jänkude riigis", Olga Maasiku seatud kuuldemäng. (Mudilastele). 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.10 viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. (Tartust). 19.15 soome muusika. (Hpl.). 19.40 teatri-saade. 20.00 malepartii RR-raadiokoolajad (XIV). Suurmeister Paul Keres. (Tartust). 20.10 laule kodule. (Hpl.). 20.30 "Sõs! Appi Maria Malmströmile!" Rudolf Sterni kuuldemäng 3 vaatuse. 21.40 väikesi klaveripärle. (Hpl.). 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.30 hilisõhtukontsert. RR orkester.

Reedel, 7. aprillil. 8.00 äratusmäng. Õige aeg. Ilmateade. 8.05 hommikukontsert. (Helipl.). 10.00 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Jaani kirikust. Praost H. Kubu. Tartu: Jumalateenistus Ülikooli kirikust. Op. prof. J. Köpp. 12.00 Richard Wagneri kontsert. (Helipl.). 13.15 hardumuses. F. Moor loeb Rabindranath Tagore'i luuletusi kogust "Gitandzali". 13.30 Bachi väikesi helindeid. 13.50 tarkusest ja headusest. Lehekülgi Maurice Maeterlincki raamatust "Tarkus ja saatus". Loeb Ants Lauter. 14.15—15.00 lõunamuusika. (Helipl.). 15.00 jumalateenistus Eesti apostliku õigeusu Toompea Aleksandri katedraalist. 17.00 kolm Itaalia ooperimeistrit: Rossini — Verdi — Puccini. (Hpl.). 17.50 Suur reede — lootuste päev. Kõneleb Voldeemar Mettus. 18.10 Varajutte Kristusest — Harry Haamer, Annikki Setälä jt. (Lastele). 18.40 hällilaule. (Hpl.). 18.55 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 Händeli helitööde popurri. (Hpl.). 19.25 "Vana õpetaja", peatükki Selma Lagerlöfi romaanist "Jerusalem". Loeb Eduard Türk. 19.50 kirikumuusika-kontsert. Kaarli kiriku segakoor, juh. Alfred Karindi ja orel (hpl.). 20.30 "Enne inimest" — Gert Helbemäe kuuldemäng-muuseum. 21.15 kammermuusika. 22.00 õige aeg. Päevauudised. 22.10—23.00 suure reede õhtukontsert. RR orkester.

Laupäeval, 8. aprillil. 7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 hommikukontsert. (Hpl.). 8.15 hommikupalvus — õp. B. Hasselblatt. (Jaani kirikust). 8.35 perenaistele. 8.40 turuteated. 16.45 teated ja reklaam. 17.00 pärastlõuna-muusika. 17.45 "Hundid", Elisabeth Eastlake'i novelli kogust "Lõivimaa jutud". Loeb Ott Raukas. 18.10 "Jean Valjean", katkend Victor Hugo romaanist "Viletsad". (Noortele). 18.40 Finck: Meelodillisi mälestusi. (Hpl.). 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 saatekava-vestlus. 19.15 soololaule. Tooni Kroon (sopran). 19.35 Mil-leks on maailmas kannatus. Osvald Harel loeb lehekülgi dr. Stanley Jonesi raamatust "Kristus ja inimkonna kannatus". 20.00 Mozart: Reekvlem. (Pühavaimu kirikust). 21.20 "Taevakeel", kolm peatükki Johannes Anker Larseni romaanist "Tarkade kivi". Loeb Lea Raud. 21.40 Tšello-soolosid. (Hpl.). 22.00 õige aeg. Õemuusika. (Hpl.). 24.00 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Eesti apostliku õigeusu Toompea Aleksandri katedraalist. Tartu: Jumalateenistus Eesti apostliku õigeusu Jüri kirikust. Preester K. Kokla.

Nõmme KLS. 15.00 heliplaate. 16.00 heliplaate ja teateid.

Wene nalja

Allatunud.

Itelomitsh sai ühte gaasivabrikusse kasseeija koha. Direktor andis talle tarwilikke juhiseid:

"Siin on raamat, kuhu te märgite gaasitarvituse," ütles ta, "siin on mõti, millega awate mõtija, ja siin on tasku, kuhu panete raha, mille toote koju. Nüüd lahete kord kuu igasse lehel märgitud par-teisse ja toote raha ära."

"Gaan aru, härra direktor."

Kats kuud hiljem tuleb Itelomitsh uuesti kontoris.

Direktor kutsus teda:

"Kus te olite koju see aeg? Te ei ole iegi oma palka wälja mõtnud?"

Itelomitsh waatab ja on sõbralikult üllatunud:

"Mis? Palka jaan ma ka weel?"

Rõhkus.

Maisth on tunnistajana kohtulaua ees. Esistuja küsib temalt: "Kas te mõite ütelda midagi lähemat sellest mehest, kes tol õhtul istus teie kõrval pingil?"

Maisth: "Ja haies napsi järele."

Esistuja: "See ei rahulda meid — me wajame konkreetsemat."

Maisth: "Ma mõtlen, see oli mõda."

Wene kaupluses.

"Ma tahan reifima minna. On teil müüa kombineeritud juukse-, hamba-, hame-, saapa- ja riieharja?"

Järeלקüttega pliidist

Tehnikailikooli õppejõud Armo Westi täpsitab ajakirjas "Tehnika kõigile" pliitide ehitamist. Mõni number tagasi tõime oma lehes wäljavõtteid samast kirjutusest, kus täpsitati poti-pakfusse joemüüri-ga pliiti.

Sellise seinapakfusse puhul joemüür läheb tuliseks pliidi kolde tekkivate gaaside mõjul lühikese ajaga. Kui aga tuli pliidi alt on lõppenud, on ka joemüür paari tunni pärast külm. Seepärast ei tohiks eelmise artiklis kirjeldatud joemüüri ehitada iseseiswale suurema ruumi soojendamiseks. Kui järene joemüür on mõeldud näiteks wäitese soojitua soojendamiseks, siis mõiks sellega kuidagi leppida, sest soojitajad on tavaliselt ifta siis, kui joemüür on tuline. Kui aga ainult joemüür soojendab kas magamis- või elutuba, siis meie kliimas see ei sobi. Salwa olukorra wältimiseks on ainult üks tee: joemüüri seinte ja waheseinte ehitamine masitiivsematena. Masitiivsemate seinte puhul aga joemüür ei jöua tavalise toiduvalmistuse wäitelt minna tuliseks. Selleks on waja teda rohkem kütta. Minult pliitkolde laudu joemüüri soojendamine oleks ebaratsionaalne gaaside pifa tee tõttu pliidi. Otstarbekohasem on pakkema joemüüri lõplikult soojendamiseks ehitada eri kolle, nn. järeלקüttele. Tavaliselt ehitatakse järeלקüttele kolle pliidi teisele ot-sale arwates pliitkoldest. Kui kolde küljed laduda serwitikivide, siis peatavad küljed olema tulekindlad. Kapiti laud külgele puhut mõib ka tavalisi ahju-telliseid kasutada. Kolde ukseks on otstarbekohasem kasutada tavalist wäiksemat ahjuust, mis olgu ka warustatud sisemise wäit-uksega. Selline üks mõimaldab kolde küttematerjali otstarbekamat põle-mist. Ka on soovitaw järeלקüttele kolle turmaspõletite jaoks warustada restidega. Pliidi-alune küttematerjali panipaik aga jääb sel juhul paratamatult wäiksemaks. Järeלקüttele koldest pääsewad kuumad gaasid otse joemüüri alumise rõhtlõõri, mille seinad peatavad olema wooderdatud ser-witi kividega, f. o. 2" pakfusse; seega joemüüri alumise rõhtlõõri seina kogupaksus oleks 10 cm. Peale selle olgu weel esimene tõusew lõõr wooderdatud 1" pakfuste kividega ja teine lastum lõõr ½" pakfuste tellisplaatidega. Kolmanda ja neljanda lõõri pakfusse mõib endiselt olla ainult poti pakfuss. Kirjelatud joemüür on juba mõimeline iseseiswalt soojendama eluruumi. Täiesti ahjuna aga joemüür ualgi ei tööta, kuna teda on mõimatu pliitist eraldada õhufindlast.

Järeלקüttele kolde mõib monteerida ka otse joemüüri külge. Siin kolle asub esimese tõuslõõri kohal ja kõik kolde tekkiv soe kasutatakse ainult joemüüri kütmiseks. Pliidigaasid pääsewad awa laudu joemüüri alumise rõhtlõõri. Olenevalt hoone ruumi-jaotusest, forstna asukohast jne., mõib pliidi paremale nihutamisel järeלקüttele kolde asetada pliidi wäsemalegi, misjuhul järeלקüttele kolle asuks neljanda lõõri kohal, kuna pliidi ja joemüüri ühendusawa jääks siis esimese lõõri kohale. Kui pliidigaase ja järeלקütet kasutatakse mõrdseft joemüüri soojendamiseks, siis ei erwi järeלקüttele kolde asukoht erilist tähtsust. Kui aga joemüüri soojendamiseks rohkem kasutatakse näiteks pliidikütet, siis awa olgu neljanda lõõri kohal, kuna siis pliitist tulewad kuumad gaasid soojendawad ka joemüüri alumist rõhtlõõri.

Järeלקüttele kolde mõib asetada ka joemüüri otja, nagu seda tavaliselt teewad soomlased. Seal on erilise lõõristikuga

gaaside tee muudetud lühemaks. Selle asemel et esimesest lõõrist wäljubes alata lõõristitus üles-alla teefonda enne forst-nasse jõudmist, lastumwad nad fin läbi paralleelllõõride waid üksainus forb alla ja suubumad otse forstnasse. Mõiks eht arwata, et gaasid tõikideft lõõrideft läbi ei lähegi, waid wälumwad ühe mõi mõned neist paljudeft lõõrideft, kuna teised lõõrid tõik jääftid külmaks. Kui oleks tege-mist paralleellsete tõuslõõridega, siis oleks lugu küll nii, sest läbides lõõri, gaasid muudawad selle tuliseks. Mida tulisem aga lõõr on, seda enam püüatwad gaasid tema läbi üles tõusta. Kuna aga siin on lastumwad lõõrid (langlõõrid), siis siin järeast asja ei saa juhtuda. Kui gaasid millegipärast eelistaffid üht lõõrideft lä-bimineks, siis see lõõr warsti muutuks tulisemaks teisest. Tuline õht aga püüab alati tõusta ülespoole, mille tagajärjel tuliseft lõõrist tõustatahtwate ja tõmbe mõjul lõõri allasummas läbimwate gaaside wahel tekib lofupõrge. Selle tagajärjel gaasid wälumwad endale külmema lõõri lä-bimineks. Nii reguleerimwad kuumad gaasid ise lõõristiku ühtlast temperatuuri. Praegu Soomes kasutatawate joemüüride ja ahjude juures kasutatakse peaaegu eranditult kirjeldatud paralleellsete lang-lõõride moodust. Ka meil on tulnud ette, et potfepad kasutawad paralleellsete lang-lõõride põhimõtet. On aga teada ka juhtumeid, kus potfepad ehitomel on ehitatud joemüüri paralleellsete tõuslõõridega, mis loomulikult on wäga suur wi-ga. Gaasid tõusku alati ühte lõõri mõõda, kuid lastuda mõitwad nad riisama hästi paralleellset lõõri mõõda kui ühtainjat lõõri mõõda, kuidas oluford nõuab.

Lastumwate paralleelllõõride põhimõtte ratendamisel Soomes minnakse weelgi kaugemale: lastumwad lõõre ei eraldatagi üksteist waheseina abil täies ulatuses, waid ainult osaliselt. Rõhtlõõites järene lõõristit tumbub lõõride waheseinte läbi üksteisse põimituna. Seepärast tellisele joemüüri ole ongi antud põimlõõrseina nimetus. Tavaliselt laotakse põimlõõrseina lapitkividest. Wäitse soojenduspinna suurendamiseks laotakse põimlõõrseina ser-witikividest. Kuna nii lastumwate paral-leellõõridega kui ka põimlõõridega joemüüridel on rida eemusi wõrrelde meie tavalise joemüüri-ga (gaaside lühem tee, joemüüri ühtlane soojenemine, ühtlasi ehitus jne.), siis oleks soowitaw meiega pliitidel telliste joemüüridega katseta-mine.

Järeלקüttega ahjud.

Meie kahetoalistes eluforterites kasuta-takse tihti peale moodust, et ehitatakse pliit ilma joemüürita ja lastakse pliidis tekki-wad kuumad gaasid läbi ahju forstnasse. Pliidis tekkiv soojahulk loomulikult ei suuda ahju kütta soojaks, waid muudab ta waid weidi leigeks. Tegelikult aga ei ole pliidigaaside ahjust läbilasumine ahju termisele kuigi kasulik. Pliidi alt wälju-wad juba osaliselt jahtunud gaasid jahtu-wad täiesti ammu enne, kui suudawad läbida ahju mõrdlemisi pikka lõõristikku. Seetõttu tahmumwad ja pigitumwad ahju lõõrid lühikese ajaga. Juba tavaline pliidi-joemüür tahmub niimõrd, et lõõrid waja-wad iga paari kuu tagant puhastamist. Mida tuleks arwata wäit pliidi järele asu-wa ahju lõõride kohta, kuna ahjulõõridel tavaliselt üldse puudumwad puhastamis-awad. Seepärast pliidihoojuse lastmist lä-bi ahju tuleb wõtta teatud hädababinõuna mõi ebaotstarbekohase kofuhoiutaotluse-na. Kasulikum on alati pliit ehitada joemüüri-ga, kuna sel juhul ahi püftib palju kauem kasutamiskõlblik. Küll aga mõib ahjust tulewad ja juba pooleldi jahtunud gaasid waimase soojuse kättesaamiseks juhtida enne forstnasse minemist läbi pliidi-joemüüri lõõristiku.

Liha- ja vorstiäri

K. Habicht

V. Kalamaja 7. Tel. 440-68

Rikkalik valik

liha-,

vorsti- ja

delikatess-

saadusi.

Hinnad mõõdukad.

Vastutav peatoimetaja: R. Viederfeldt.

Väljaandja Tallinna Majaomanikkude Selts

Ühistegelik Kindlustusselts „EEKS-MAJA“

korraline

peakoosolek

peetakse reedel, 21. aprillil 1939. a. kell 6
õhtul Tallinnas, seltsi ruumides
Vabadusväljak 10, uks A

PÄEVAKORD:

1. Koosoleku juhatuse valimine.
2. 1938. a. aruanne ja otsuse tegemine ülejäägi kohta.
3. 1939. a. eelarve.
4. Valimised.
5. Noortekindlustuse üldtingimuste kinnitamine.
6. Koosolekul algatatud küsimused.

Märkus: Peakoosolek on põhikirja § 16. alusel
igasuguse liikmete arvu koosolemisel
otsusevõimne.

JUHATUS.

ED. SEMLEK'I majatarvete- ja raudvoodlari

Tallinnas, Maakri 6, tel. 323-56,

soovibab kõõgi- ja lauandusi, kohvi- ja lõunaserviise,
roostevabu auge, kahvleid, lusikaid, petroli- ja elektri-
lampe, kunstkeraamikat, kristalli jne.

Kingitusesemleid.

Raudvoodid suures valikus.

HINNAD MÕÕDUKAD.

Katusetõrvavabrik „EESTITÕRV“

tootab lakk-oksapuu katusetõrva, mis näitustel hinnatud
kõrgekvaliteetseks. Meie tõrv ei jookse maha katuselt
kuuma ilmaga ega ploegi päikese käes, ka talvel
külmalaga ei pragune ega kisu lõhki pappi oma
silkuse tõttu. Kauba eest vastutus.

Ajastundjate juhatusel teeme aastase vastutusega uusi
katusi, tõrva ja parandame. Maksutingimused
soodsad. Mõõduvaba 29, telef. 464-62.

Plekitööstus I. HAITOV

Tallinn, S. Pääsukese 3 Telef. 305-39

Vihmaveetorud, ren-
nid, korstnakaped,
plekkahjud, igasugu-
sed pleki- ja vase-
tööd

Katusekatmine
ja parandus

Soodsad maksutingimused

1 rott hävitab aastas
toidusainet vähemalt 15 kr. eest. 2 rott sigitab
aastas 860 järeletulijat.

ŽURKIN

(F.J.L. 43437) hävitab kõik närjad 2 päeva jooksul.
ŽURKIN on täiesti kahjutu inimestele, kodulooma-
dele, lindudele (välja arvatud kodujänesed.)

A.S.F.O. TREUBLUT

Tallinn, Pikk 18, Tartu mnt. 2, Nõmmel, Turuplats

K m.

A. Gorbatschew.

Veneturg 5.

Telefon 307-34.

„ESTO“ kohvid on parimad!

„ESTO“ Hiina teed:

25 gr. — 18 snt.
50 gr. — 35 snt.

Kohvitööstus „ESTO“

Om. A. INDAL.

Telliskivi 44. Telef. 438-55.

Mataomanikud!

Kasutage
„Karu“ „Proteliin“
maalirivari. Käsitsemise
lihtne, värvimine odav. Ka-
tab ühe korra värvimisega.
Nõudke seletusi. Opetus
juures.

„Karu“ värvitööstus

Tallinn, Tartu mnt. 6
Tel. 310-99

Lina-, taku-, villaketra-
mine, kudumine ja riide-
värvimine.
„Karu“ riidevärvid on
parimad.

P. Tikenberg

Vorstitööstus

Liivalaia 25.

Tel. 455-63.

A. Einas

Vorstitööstus

Kollane 7.

Tel. 303-29.

Arstid

Dr. P. Stepanov

Naistehaigused ja
sünnitusabi

Narva mnt. 25—2.

Tel. 307-99.

Kõnet. kl. 10—12 p. ja 4—6 p.

Korteripakkumised

Side 6—10 (Tallinn-Väike
kaadi peatus). Kena,
päikesepoolne, kuiv korter
— 2 tuba, ruumikas, valge
kõõk ja esik, II korr. Vesi
ja elekter korteris, põrand-
d. 36 m². Samas ka suur
autogaraaz ära anda.

Lühikejal 3—9. Rem-
onteeritud 1-toaline korter.
I korr. elekter (oma
mootja). Vabaneb 15. aprill-
ist.

Koidula 13—5. 3 tuba,
kõõk, esik, II korr. elekter,
vesi ja klosett kort., vann-
ituba.

Kungla 26 — Kõrval-
Tartu m. 2, mööblirist.
Töötoaruum välja üürida,
hind Kr. 25.

Granilidi 23—1. Korter
(poolkeldris) 1 tuba ja
kõõk, elekter korteris, vesi
ja klosett kojas. Päikesepoolne.
Remonteeritud. Ära
anda kahele kindlas teenis-
tuses isikule.

S. Raevalla 28—3. Vahe-
seinaga päikesepoolne korter.
I korr. vesi ja klosett
hoovil. Välja üürida vaik-
sele, kindla sissetulekuga
vanemale abielupaarile.
Üür 20 kr.

Liivalaia 107—9. Vähem
tuba pliidiga. II korr. Elek-
ter. Vesi ja klosett kojas.
Üldvann. Üür Kr. 18.—.
Ainult kindlapalgalistele.
Mööbliga, vastu päikest.
Kaupa teha Kana 5—1.

Liivalaia 42—5. 1 tuba
vaheseinaga. I korr. Elek-
ter. Vesi pesuk. Klosett
väljas. Üür Kr. 20.—.

Toom-Kuninga 34—1. 1
tuba pliidiga. Keldrikorr.
Vesi ja klosett kojas. Kuiv,
päikesepoolne.

Koidu 69—1. Korter: 2 tuba,
kõõk ja esik. Vesi, elek-
ter, klosett korteris, II k.
Kui üür 31 kr.

Tallinna Majaomanikkude Pank Ü/P

Tallinn, Harju 45 (Vabadusväljaku nurgal)

Sularaha ja kassatagavarad Kr. 4.200.000.—

Laenud Kr. 9.900.000.—

Hoiusummad Kr. 16.000.000.—

Arvete seis Kr. 17.600.000.—

Välisraha ost-müük

Selfide üürimine

Ilmus nägusa pühadenumbriina

„KODU“ nr. 7

„Kodu“ tellimishind: Aastas (24 numbrit) Kr. 6.—
Poolaastas (12 „) Kr. 3.—
Üksiknumber —35

Toimetust ja talitust Tallinn, Vene 16, tel. 460-29.

EHTUSETTEVÕTE

Telefon
447-41

Sauna 1

Igasuguste ehituste püstitamine ja remonteerimine.
Kõnniteede ja piireteehitus. Ehituste hindamine ja
ehit. tehniline nõuanne.

Nõmmel, Orava 6 (Sili-
kaadi peatus). Suurus 60
m², 3 tuba. II korr. Elek-
ter. Vesi ja klosett kort.
Üldvann. Üür Kr. 50. Kes-
kütte.

Nõmmel, Orava 6 (Sili-
kaadi peatus). Suurus 60
m², 3 tuba (kaks korter-
it). I korr. Elekter. Vesi
kort. Vannituba (2 korteri
peale). Üür a Kr. 55.—.
Keskütte.

Nõmmel, Kaitse 6—2.
Näituse peatuse juures.
4 tuba, kõõk, II korr. Elek-
ter. Vesi ja klosett kort.
Üür Kr. 40.—.

Küside Kullasepa 10—2-b,
grammofonirist. Järvel
välja üürida 2 valget, suurt
tuba pliidiga, vesi, elekter,
jaama ligidalt.

Lennuki 26—1. 3 tuba ja
kõõk, esik, II korr. elekter,
vesi, klosett kort., üldvann.
Üür Kr. 50.—.

Imanta 48—17. Suurus
41 m², 2 tuba, kõõk, esik, I
korr. elekter, vesi kort.,
omaette väike maja. Üür
Kr. 30.—.

Küside Lennuki 50—5.
Omaniku surma puhul sis-
setõttatud ruumikas luku-
sepa töötoaruum välja üü-
rida, kohane ka mõneks
teiseks tööstuseks.

S. Karja 4—12. Ilma
mööblita, erasissek. tuba
kütte ja valgustusega oda-
vasti välja üürida. Võib
kasutada ka bürooks. Näha
kl. 10—6 p. l.

Nõmmel, Männiku tee 51.
Tuba kõõgi tarvitusega ära
anda.

Liivalaia 62—16. Erasis-
sek., puhas valge tuba ära
anda vannitoa kasut. Kes-
kütte.

Uus-Kalamaja 9—4. Ära
anda 2 suurt, vähe mööb-
liga erasissekäiguga tuba.
Võib ka kõõgi ja vanni tar-
vitusega. Näha igapäev
kella 14—16-ni.

Oksa 6—6. Ilma mööbl-
erasissekäiguga tuba ühele
või kahele korr. isikule.

Kaasani 7—7. Hoovima-
jas. Väike mööbliga tuba
ära anda ametiskäigule prei-
lile.

Narva m. 25—2. Möbl.
tuba ära anda.

Narva m. 31, kojam.
Möbl. erasissek. tuba ära
anda, valgustuse ja küt-
tega.

Teat. saab Poska 39—2.
Väike tuba välja üürida
üksikule. Täitsa omaette.
Hind Kr. 10.—.

Õpetaja 3—7. Ilus, suur
päikesepoolne tuba ühes
kõõgi ja kõrvalruumide
tarvitamisega ära anda.
Keldrikorr.

Astri 24—4. Kindlas tee-
nistuses noormees võib
tulla kaastüüriliseks üksi-
ku pr. juurde. Näha peale
kella 6.

Vabriku 21—2. Teenistu-
sese. meester. võib tulla
kaastüüriliseks.

Villardi tän. 30—3. Tuba
ühes kõõgi tarvitamisega
ära anda ühele või kahele
isikule.

Liivalaia 27—2. Kaastü-
riliseks vaja meesterahvast.

Drevingi 15—10. Vanem,
teenist. meesterahvas võib
tulla kaastüüril. üksiku va-
nema meester. juure.

Lennuki 11-a—15. Kaas-
tüüriliseks võib tulla mees-
terahvas.

Teat. Vilmsi 20, juukse-
tööstus. Toakaasiasse
võib tulla korralik noorem
naister. Lauupeo t. 8—16.

Lai 23—6 (hoovimajas).
Toad välja üürida.

Oskari 71—5. Korralik
isik võib tulla kaastüüril-
seks keskküttega korter-
isse.

Balti jaama lähedal, V.
Kalamaja 6—6. Erasis-
käiguga mööbl. tuba 1—2
isikule ära anda, ilma kõõ-
gita. Sissekäik hoovivä-
rast, teisel korral. Näha kl.
2—7.

Allika 8—4. Suur, korra-
likult möbl. tuba, erasis-
sek., telef., vann, vaikselt
kindl. ametis intelligent.
härrele ära anda.

Kungla 35—9. Kindlas
teenistuses härra võib tul-
la kaastüüriliseks oma-
ette erasissekäiguga tuppa,
soovikorralt võib ka toa
täielikult saada (mööblita).
Tulla peale kella 5.

Laha 41—3. Kaastüüril-
seks võib tulla üksiku va-
nainimese juure.

Küside Gonsiori 43—6.
Suur tuba, esik ja vannitu-
ba ära anda mööbliga ehk
ilma. 35 kr.

Kungla 3—8. Kaastüüril-
seks võib tulla üksik isik.

Narva m. 37—6. 2 hästi
mööbl. tuba, päikesep., era-
sissekäiguga, kõõgi tarvituse-
ga. Hind Kr. 45.—.

Jakobseni 8—3. Väike
mööbl. tuba ära anda, ilma
kõõgi tarvitusega.

Tina 16—8. Vanem intel-
ligentne daam võib päikesepoolse,
ruumika (vaatega
tänavale) toa saada. Näha
igapäev peale kella kolme.

Lembitu 27—4. Välja üü-
rida ilus päikesepoolne tuba
(soovikorralt ka mööbliga).

Nilne 13—1. Kaks suure-
mat, sooja, hästi möbl. tu-
ba üksikult või koos ära
anda soliidsele, kindlas tee-
nistuses üürilisele. Näha
peale kl. 1.

Kuu 4—1. Väike möbl.
tuba, uues majas, intellig.
meeskodanikule ära anda.
Näha õht. kl. 4—8.

Korterlotsimised

Linnateenistuses abielu-
paar soovib

korteri

tuba-kõõgiga — vahesei-
naga, või tuba pliidiga. Kir-
jad sit. „Nr. 285“.